

Белорусский государственный университет
Филологический факультет
Кафедра теоретического и славянского языкознания

Аннотация к дипломной работе

**“УЧЕНИЕ О ФИГУРАХ РЕЧИ В АНОНИМНОЙ РИМСКОЙ «РИТОРИКЕ ДЛЯ ГЕРЕННИЯ» (86-82 ГГ. ДО
Н.Э.) С ТОЧКИ ЗРЕНИЯ СОВРЕМЕННОЙ ФИЛОЛОГИИ”**

Куприянова Анастасия Александровна
Руководитель Мечковская Нина Борисовна

2014 год

КУПРИЯНОВА
Анастасия Александровна

**УЧЕНИЕ О ФИГУРАХ РЕЧИ В АНОНИМНОЙ РИМСКОЙ
«РИТОРИКЕ ДЛЯ ГЕРЕННИЯ» (86-82 ГГ. ДО Н.Э.) С ТОЧКИ ЗРЕНИЯ
СОВРЕМЕННОЙ ФИЛОЛОГИИ**

РЕФЕРАТ

Объем дипломной работы: 92 стр., в том числе приложения с. 65-92.
Количество таблиц: 17. Количество приложений: 2. Количество использованных источников: 29.

Ключевые слова: античная риторика, «Риторика для Геренния», риторические фигуры, тропы, образный синтаксис.

Объект изучения: концепция и терминология «фигур речи» в анонимном римском сочинении I в. до н.э. «Риторика для Геренния»; **предмет** изучения: внутренняя форма терминологических обозначений фигур речи в исследуемой латинской риторике в сопоставлении, с одной стороны, с древнегреческими соответствиями или аналогами, а с другой, – с терминологическими параллелями в русском и белорусском языках.

Цель дипломной работы: определить денотативную отнесенность и внутреннюю форму терминов, обозначающих в исследуемой латинской риторике фигуры речи и тропы; выявить логику в отборе фигур речи и в их расположении в исследуемом памятнике; охарактеризовать наиболее заметные расхождения в понимании отдельных риторических категорий между «Риторикой для Геренния» и современной филологией.

Актуальность дипломной работы заключается в необходимости более глубокого и детального понимания того влияния, которое ранняя римская риторика оказала на последующую филологическую традицию европейских народов, в том числе восточных славян. Данное исследование существенно как для истории европейской риторики, так и для преподавания ряда филологических дисциплин в высшей и средней школе.

Новизна работы: впервые предложено объяснение той последовательности, в которой автор «Риторики для Геренния» рассматривает фигуры речи; отмечены некоторые различия между римскими риторическими терминами и их русскими и белорусскими рефлексам в денотативной отнесенности терминов

Методы исследования: анализ внутренней формы древнегреческих, латинских, русских и белорусских риторических терминов; анализ словарных дефиниций; компонентный анализ семантики терминов.

Теоретическое и практическое значение исследования: материалы и результаты исследования могут быть использованы при разработке лекций и практических занятий по курсам истории языкознания, семантики, стилистики, поэтики. Проведенное исследование терминологии "Риторики для Геренния" создает основу для создания перевода памятника на белорусский язык, а также полного словаря риторических терминов, что существенно для расширения историко-филологических горизонтов белорусской культуры и повышения качества филологического образования.

КУПРЫЯНАВА

Анастасія Аляксандраўна

**ВУЧЭННЕ ПРА ФІГУРЫ МАЎЛЕННЯ Ё АНАНІМНАЙ
РЫМСКАЙ "РЫТОРЫЦЫ ДЛЯ ГЕРЭНІЯ" (86-82 ГГ. ДА Н.Э.)
З ПУНКТУ ПОГЛЯДУ СУЧАСНАЙ ФІЛАЛОГІІ**

РЭФЕРАТ

Аб'ём дыпломнай працы: 92 стар., у тым ліку дадаткі з 65 па 92 стар. Колькасць табліц: 17. Колькасць дадаткаў: 2. Колькасць выкарыстаных крыніц: 29.

Ключавыя словы: антычная рыторыка, «Рыторыка для Герэнія», рытарычныя фігуры, тропы, вобразны сінтаксіс.

Аб'ект вывучэння: канцэпцыя і тэрміналогія «фігур маўлення» ў ананімным рымскім сачыненні I ст. да н.э. «Рыторыка для Герэнія»; **прадмет** вывучэння: унутраная форма тэрміналагічных пазначэнняў фігур мовы ў даследаванай лацінскай рыторыцы ў супастаўленні, з аднаго боку, са старажытнагрэцкімі адпаведнасцямі ці аналагамі, а з іншага – з тэрміналагічнымі паралелямі ў рускай і беларускай мовах.

Мэта дыпломнай працы: вызначыць дэнататыўную аднесенасць і ўнутраную форму тэрмінаў, якія пазначаюць у даследаванай лацінскай рыторыцы фігуры маўлення і тропы; выявіць логіку ў адборы фігур маўлення і ў іх размяшчэнні ў даследаваным помніку; ахарактарызаваць найболей прыкметныя разыходжанні ў разуменні асобных рытарычных катэгорый паміж «Рыторыкай для Герэнія» і сучаснай філалогіяй.

Актуальнасць дыпломнай працы – ў неабходнасці глыбейшага і больш дэталёвага разумення таго ўплыву, які ранняя рымская рыторыка мела на

наступную філалагічную традыцыю еўрапейскіх народаў, у тым ліку ўсходніх славян. Дадзенае даследаванне істотна як для гісторыі еўрапейскай рыторыкі, гэтак і для выкладання шэрагу філалагічных дысцыплін у вышэйшай і сярэдняй школе.

Навізна працы: упершыню прапанавана тлумачэнне той паслядоўнасці, у якой аўтар «Рыторыкі для Герэнія» разглядае фігуры мовы; адзначаны некаторыя адрозненні паміж рымскімі рытарычнымі тэрмінамі і іх рускімі і беларускімі рэфлексамі ў дэнататыўнай аднесенасці тэрмінаў.

Метады даследавання: аналіз унутранай формы старажытнагрэцкіх, лацінскіх, рускіх і беларускіх рытарычных тэрмінаў; аналіз слоўнікавых дэфініцый; кампанентны аналіз семантыкі тэрмінаў.

Тэарэтычнае і практычнае значэнне даследавання: матэрыялы і вынікі даследавання могуць быць выкарыстаны пры распрацоўцы лекцый і практычных заняткаў па курсах гісторыі мовазнаўства, семантыкі, стылістыкі, паэтыкі. Праведзенае даследаванне тэрміналогіі «Рыторыкі для Герэнія» стварае аснову для перакладу помніка на беларускую мову, а таксама стварэння поўнага слоўніка рытарычных тэрмінаў, што істотна для пашырэння гісторыка-філалагічных гарызонтаў беларускай культуры і павышэння якасці філалагічнай адукацыі.

KUPRYIANAVA

Anastasija Aleksandrovna

THE DOCTRINE OF FIGURES OF SPEECH IN ANONYMOUS ROMAN «RHETORIC: FOR HERENNIUS» (86-82 BC) FROM THE POINT OF VIEW OF MODERN PHILOLOGY

ABSTRACT

Diploma thesis volume: 92 pp., annexes: 2. Number of tables: 17. of
Number of sources: 29.

Keywords: ancient rhetoric, «Rhetoric: For Herennius», rhetorical figures, tropes, figurative syntax.

Object of study: the concept and terminology of «figures of speech» in anonymous Roman treatise I BC «Rhetoric: For Herennius»; **subject** of study: internal form of terminological designations of figures of speech in the studied Latin rhetoric in comparison with Greek counterparts and with terminology parallels in the Russian and Belarusian languages.

The **purpose** of the diploma thesis: to determine the denotation, the attribution and internal form of terms of the figures of speech and tropes indicated

in the studied Latin rhetoric; to identify the logic in the selection of figures of speech and in their arrangement in the studied treatise; to characterize the most noticeable differences in the perception of individual rhetorical categories between «Rhetoric: For Herennius» and modern Philology.

The topicality of the diploma thesis **lies in** the necessity for more profound and detailed understanding of the impact that early Roman rhetoric had on subsequent philological tradition of European nations, including Eastern Slavs. This study is significant both for the history of European rhetoric and for teaching a number of philological disciplines in higher and secondary school.

Novelty: first time given explanation of the sequence in which the author of «Rhetoric: For Herennius» studies figures of speech; some indicated differences between Roman rhetorical terms and their Russian and Belarusian reflexes in the denotation of terms.

Research methods: analysis of the inner form of the ancient Greek, Latin, Russian and Belarusian rhetorical terms; analysis of dictionary definitions; component analysis of the semantics of the terms.

Theoretical and practical value of the research: materials and research results can be used in the preparation for lectures and workshops on the history of linguistics, semantics, stylistics and poetics. The study of terminology of «Rhetoric: For Herennius» creates a basis for the translation of the artifact into the Belarusian language and making a complete dictionary of the rhetorical terms, which is critical for expanding historical and philological horizons of the Belarusian culture and improving the quality of education.